

## **Uchwała z dnia 28 lipca 2004 r., III CZP 38/04**

*Sędzia SN Marek Sychowicz (przewodniczący)*

*Sędzia SN Zbigniew Kwaśniewski (sprawozdawca)*

*Sędzia SN Elżbieta Skowrońska-Bocian*

Sąd Najwyższy w sprawie zażalenia wnioskodawców Krzysztofa B. i Jerzego N. od zarządzenia przewodniczącego Sądu Rejonowego w Świdnicy z dnia 24 lutego 2004 r., z udziałem Barbary N. w przedmiocie ustalenia wysokości opłaty sądowej od wniosku o wpis, po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym w dniu 28 lipca 2004 r., przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Piotra Wiśniewskiego, zagadnienia prawnego przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Świdnicy postanowieniem z dnia 13 maja 2004 r.:

"Czy w razie przeniesienia przez dotychczasowych współwłaścicieli swych udziałów w nieruchomości wspólnej na siebie jako współników spółki cywilnej, pobiera się od wniosku o wpis w księdze wieczystej opłatę stałą, określoną w § 27 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154 poz. 753 ze zm.) czy opłatę stosunkową, określoną w § 31 pkt 1 rozporządzenia?"

podjął uchwałę:

**Od wniosku o wpis do księgi wieczystej prawa użytkowania wieczystego gruntu i własności budynku na rzecz współników spółki cywilnej, w sytuacji, w której współnicy ci wnieśli tytułem wkładu do spółki swoje udziały w prawie użytkowania wieczystego i własności budynku, pobiera się wpis stosunkowy określony na podstawie § 31 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określania wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.).**

**Uzasadnienie**

Zarządzeniem przewodniczącego w Sądzie Rejonowym w Świdnicy z dnia 24 lutego 2004 r. ustalona została wysokość opłaty sądowej w postaci wpisu stosunkowego w wysokości określonej w § 31 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm. – dalej: „rozporządzenie”). Przedmiotem wniosku był wpis do księgi wieczystej prawa własności budynku i prawa wieczystego użytkowania gruntu, nabytych przez wnioskodawców w wyniku zawarcia umowy, na mocy której wnioskodawcy Krzysztof B. oraz Jerzy B. ze swą małżonką przenieśli na siebie, jako współników spółki cywilnej, będących podmiotami współwłasności łącznej, całe swoje udziały wynoszące po 1/2 części w każdym z wymienionych praw.

W zażaleniu na zarządzenie przewodniczącego wnioskodawcy domagali się jego uchylenia, twierdząc, że od wniosku powinien być pobrany wpis stały w wysokości 30 zł, określonej na podstawie § 27 rozporządzenia, a nie wpis stosunkowy w wysokości przewidzianej w § 31 pkt 1 rozporządzenia, oraz akcentując fakt, iż ich wniosek dotyczy wpisu prawa ujawnionego już wcześniej w księdze wieczystej.

Przy rozpatrywaniu przez Sąd Okręgowy w Świdnicy zażalenia wnioskodawców od wymienionego zarządzenia powstało zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, które Sąd Okręgowy przedstawił Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przepis art. 29 ustawy z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 ze zm.) przewiduje jako zasadę wpis stosunkowy, z zastrzeżeniem wyjątków, przewidujących wpis stały lub wpis o określonej dolnej i górnej granicy. Wydane na mocy m.in. art. 37 powołanej ustawy rozporządzenie zawiera w oddziale 4 przepisy dotyczące wpisów w sprawach z zakresu prawa o księgach wieczystych. Zasadę określania wysokości wpisów zawiera § 27 rozporządzenia, z którego wynika, że od wniosku o wpis w księdze wieczystej pobiera się wpis stały w kwocie 30 zł, jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej. Z kolei wśród zawartych w rozporządzeniu przepisów szczególnych znajdują się przepisy określające przesłanki pobrania oraz wysokość zarówno wpisów stałych (§ 27<sup>1</sup>-30), jak i wpisów stosunkowych (§ 31-33). (...)

Literalna wykładnia przepisów § 27<sup>1</sup>-30 rozporządzenia, określających przesłanki pobierania i wysokość wpisów stałych, przemawia przeciwko możliwości zastosowania w niniejszej sprawie któregokolwiek z tych przepisów, oczywista jest bowiem niedopuszczalność zastosowania § 27<sup>1</sup>, który dotyczy wyłącznie skargi na orzeczenie referendarza sądowego. Wniosku wszczynającego niniejszą sprawę nie można również zaszeregować do żadnej z kategorii wniosków określonych w § 28 pkt 1-4, wobec niespełnienia wszystkich szczegółowych przesłanek określonych w tych przepisach. Nie ma również podstaw do zastosowania § 29 pkt 4, dotyczy on bowiem co prawda praw wpisanych już wcześniej w księdze wieczystej, ale tylko takich, których nabycie przez wnioskodawcę nastąpiło w wyniku działu spadku lub zniesienia współwłasności, a więc w następstwie innych zdarzeń, aniżeli będących źródłem nabycia przez wnioskodawców praw mających stanowić przedmiot wpisu w niniejszej sprawie. Ponieważ przepis ten również należy do przepisów szczególnych nie jest dopuszczalna jego interpretacja rozszerzająca.

Nie znajduje również zastosowania w niniejszej sprawie § 30 pkt 1, dotyczy on bowiem sytuacji, w której nabycie prawa użytkowania wieczystego gruntu i własności budynków miało pierwotny charakter, co zostało już jednoznacznie przesądzone w orzecznictwie na tle analogicznego przepisu § 30 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 maja 1993 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 46, poz. 210 ze zm.; zob. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 1995 r., III CZP 47/95, OSNC 1995, nr 9, poz. 128 oraz z dnia 29 marca 1994 r., III CZP 30/94, OSNC 1994, nr 9, poz. 179). Tymczasem w sprawie niniejszej nabycie praw przez wnioskodawców miało charakter pochodny, gdyż było przeniesieniem udziałów w istniejącym już prawie użytkowania wieczystego gruntu i własności budynku.

W sytuacji, w której przepisy rozporządzenia poświęcone wpisom stałym nie mogą znaleźć w niniejszej sprawie zastosowania, należy poszukiwać normy prawnej, mogącej być podstawą określenia wpisu, wśród przepisów określających wpisy stosunkowe. Stan faktyczny niniejszej sprawy również nie uzasadnia zastosowania przepisów § 32 i 33 rozporządzenia, wobec wskazania w nich na odmienne przesłanki pobrania określonego wpisu stosunkowego. Wątpliwości co do ewentualnej możliwości zastosowania § 32 pkt 3 rozporządzenia usuwa negatywna w tym zakresie konkluzja, uzasadniona stwierdzeniem, że przepis ten dotyczy jedynie pierwotnego nabycia prawa użytkowania wieczystego i to gruntu

niezabudowanego, a więc zgoła odmiennej sytuacji faktycznej, aniżeli występująca w niniejszej sprawie.

W tej sytuacji należy dojść do wniosku, że znajduje zastosowanie przepis § 31 pkt 1 rozporządzenia, będący podstawą pobrania wpisu stosunkowego w określonej wysokości. Na tle analogicznego brzemienia nieobowiązującego już przepisu § 31 pkt 1 rozporządzenia z dnia 17 maja 1993 r. przyjęto zgodnie w orzecznictwie, że miał on zastosowanie w razie nabycia wskazanego w nim prawa ustanowionego wcześniej, a więc do nabycia pochodnego, tj. już ustanowionego wcześniej prawa użytkowania wieczystego gruntu, zbytego następnie wraz z prawem własności posadowionego na tym gruncie budynku (uchwały Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 1995 r., III CZP 47/95 oraz z dnia 29 marca 1994 r., III CZP 30/94). Taki stan faktyczny występuje w niniejszej sprawie, czego konsekwencją jest stwierdzenie, że podstawą prawną określenia w rozpoznawanej sprawie wysokości wpisu jest § 31 pkt 1, co skutkuje wykluczeniem zastosowania § 27, który mógłby mieć zastosowanie tylko wówczas, gdyby żaden inny przepis rozporządzenia, regulujący wysokość wpisów w sprawach z zakresu prawa o księgach wieczystych, nie znajdował zastosowania.

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy podjął uchwałę, jak wyżej (art. 390 § 2 k.p.c.).